

Budapesti levél.

Budapest, szeptember hó.

Körülbelül három hete, hogy a csikszeredai vnsuti állomáson utnakindítom a hosszú utra azzal a kijelentéssel öntött belém bátorságot, hogy az nem fontos, milyen elhelyezkedést sikerül Brassóban a vasuti kocsiiban találnom, mert végeredményben, ha baleset nem történik, másnap délben feltétlen elérem kitűzött célomat, megérkezem Budapestre rég nem látott fiam körébe.

Eddig már megtanultam azt, hogy fegyelem és türelem szükséges ahhoz, hogy az ember zavartalanul és boldogan haladjon az élet útján.

Mai napig sikerült is nagyobb nehézségek nélkül elérem. Most azonban nagy szükségem volt a türelemre, mert Brassótól Aradig a tulzsufoltság miatt igen sokan kénytelenek voltunk az egész utat a folyósón ütiböröndökön ülve megtenni. Csak a román—magyar határon sikerült ráfizetés után az első osztályon némileg kipihenni magamat, hogy megérkezésem alkalmával comme il faut üdvözölhessem övémet, a rég nem látott, mesésen átalakult Budapesten, Európának a külföldiek előtt is feledhetetlenül szépfekvésű metropolisában.

Nap-nap után elnézem és gyönyörködöm ebben a kultúrárosban. A szép, a jó és a nemesért lelkesülő lelkemet fölmelegítik a pazar fényvel épült középületek nemes csillogása és a palotáknak kényelemmel felszerelt lakásai, amelyek a kisvárosokban szokásban levő házbéremeléssel mindennek kapcsolatban. Itt ha fizetnek, kapnak is érte kényelmet, míg ott vajmi keveset.

Örömmel látom a budapestieknek törekvését az élet nehéz gondjai között, mert főleg a nagyvárosi embernek kell tudnia és éreznie, hogy a munka csak egyetlen egy esetben alázhat meg: akkor, ha nem végezzük becsülettel. Sajnos, most kevés van olyan ember, aki készen találja az életet és akinek nem kellene törni a fejét a holnapért, vagy a tegnapi kellemesen eltelt óráiért.

Megvallom, már rég beleéltem magamat a kisváros egyszerű és még a szerény igényeket sem kielégítő, egyhangu napjaiba. Idegenkedtem a nagyvárosok zajától, hallani sem akartam arról, hogy ilyen előrehaladott korban tegyek meg egy hosszú utat. Csalódtam. Az ut nem fárasztott, a zaj, a sok autó és villamos túlkölése nem izgatott. A lift először egy csepet sem volt bizalomkeltős, de egy-két nap elteltével oly nyugodtan emelkedtem a magasba, mintha egy társalgó kényelmes kerevetjében ültem volna. Szobám kényes igényeket is kielégítő berendezése, a fürdőszoba megfizethetetlen kényelme és hideg zuhanya igazi ritka élvezetet szerez és trissen tartja idegeimet. Jelszó: járni, látni, élvezni, gyönyörködni, amíg lehet. Ezek a nagyvárosi szórakozások azonban nem kis pénzbe kerülnek. Őszintén szólva, nekem egy kis tőke volna az, amibe az eddigi szórakozásaim kerültek.

Fiatal, asszonykoromban a Margitszigetre délután járunk, míg most sokkal többet nyújt az est fényben és pompában. A villamoson haladva, hetenként két este, látni a kivilágított partokat. Ezt tartjuk mi külföldiek fenomenális gyönyörnek. Egy tündéri álom! Gyönyörű holdvilágos estén a Gellért hegy és a citadella, a Halászbástya, a koronázó Mátyás-templom és a megrázóan szép Gellért-szobor egyetlen pazar fényben tündökölnek a város felett, megilletődésbe és csodálatba ejtve a szemlélőt a természet és a technika e bámulatos szépsége felett. A megvilágított helyek úgy tüntették fel a citadellát, a szobrot és a bástyát, mintha jégoszlopokból volna alkotva; leirhatatlan felséges látvány, amely mély nyomot hagyott legutóbb az olasz látogatók előtt is.

De sokat is ad a magyar főváros most az idegen forgalomra. Bizonyítja ezt az a kis epizód is, ami velünk történt meg. Fiam a tenniszről hazatérében észrevette, hogy a Gellért-szobor lámpái hirtelen kialszanak. Alig ért haza, távbeszélőn hívta fel a főváros idegenforgalmi osztályának figyelmét arra, hogy vacsora után külföldiek óhajtnak megnézni a kivilágítást és az elsötétült Gellért-szobrot. Lehet, hogy első volt ez a figyelmeztetés, mert csupán azt kérdezték meg, hogy ki az, aki érdeklődik. A „Rendő” szerkesztője, — hangzott a válasz.

A figyelmeztetést megköszönték és két perc múlva Szent Gellért előrenyújtott kezében az apostoli kettős kereszt-

tel — újból glóriás fényben hirdette a milliós Budapestnek a hét rendíthetetlen erejét.

A szigeten talán még élénkebb az élet este, mint nappal, pedig már őszre hajló a levegő. A fiatalság hamar felmelegedik a jazz-band ütemei mellett. Táncol tangót és bluest. Jobbízlesű hölgyet újatlan ruhában uccán, vagy kerti helyiségben nem lehet látni. Páholyokban és estélyeken egyetlen. Pedig a hölgyeket itt is, mint mindenütt, a bevált régínél jobban csábitja a meglepő új.

A színházak megszaporoztak a város lakosságának száma és igénye szerint. A régi Nemzeti Színházat megtaláljuk a Blaha-téren a volt Népszínház helyén, ahol boldogult Blaha Lujza, az ország csalogánya annyi szívet hódított meg magyar dalaival és a talpraesett falusi menyecske páratlan alakításával. Neki is élete alkonyán sokkal szomorubb volt a vénülés, mint maga a vénség.

Voltam a Magyar Színházban a „Szép asszony kocsisá”-nak előadásán. A főszerepet Fedák Sári kreálta sikerült pózban. Az idő a legszebben viruló rózsát is fakóvá szíjva, mint a nap a legdrágább selyemkelmét. Mi marad meg belőle? Csak a sápadt széteső árnyék. És ettől az árnyéktól óvakodnunk kell, mert ez a kiábrándulás. A budapesti művésznők olyan millieube játszanak, hogy egyéniségük értéke még ebben az égető napsugárban sem perzselődik le.

Irhatnék a Városi Színházban látott „Szökik az asszony” századik jubilaris előadásáról, Rátkai humoráról, felülmulhatatlan sokoldalú művészetéről. Itt láttam Honti Henna betegsége miatt Siró Annát belefeküdni egy nagy tükörbe; fehér volt a toilletje és a rávetett fénynek a reflexze perccenkint változott zöld, piros, lila stb. színekre. Ezt szóval leírni nem lehet, de élvezni és róla álmodni igen.

Értékes darabban láttam a Vigszínházban Titkos Ilona finom árnyalatu kéjelgését. Shakespear mondását juttatta eszembe: „Az asszony isteni eledel, ha nem az ördög készíti el. Sajnos azonban az ördög többnyire szakácskodik körülötte és olyan mártást ad hozzá, mely legtöbbnyire méreg, így étvágyukat drágán fizetik meg.”

A Királysínház szezon darabja a „Diákszerelem” gonddal és szeretettel összeállított mesés darab. Szereplők:

Biller Irén, Gaál Franciska, Vaály Ilona, hogy ne feledkezzem meg D'Arrigó K.-nak előkelő, művészi játékáról sem.

Az Operaház előadásait mindig telt ház honorálja. Láttam Kodály Zoltán „Háry János” című dalművét. Az egész darabon kuruc-motívumok vonulnak végig. Napoleon van kifigurázva a darabban nagyon édekesen. Jubiláris est volt másnap. 75-ször ment a „Farsangi lakodalom”. Az új magyar operastilus indulását, az első vígopera megszületését jelentette ennek az operának színrehozatala. Az operaház együttese a múlt évadban Nürnbergben adta elő, amikor a „Magyar Hét” keretében szerepelt. Nagy sikere, beigazolt hirdetője ez a mostani jubileum is.

Örömmel tapasztaljuk, hogy megerősödött a bizalom a magyar dalműben. Irányt mutat egy új stílus kialakulására, megalayozza az elkövetkezőknek ezután munkáját. Öt éves színpadi sikerében már háromszor érkezik a vígopera jubiláris állomásához. Fülbemászó zenéje gyönyörködtető.

Szenvedélyem a mozilátogatás, itt tág teret foglalhat el. A muzik száma mérhetetlen. Világítása a 20—22 felvonásnak és a két óra alatti bemutatása igazi élvezet. Nincs felvonásköz; ezt csak a címlapon látjuk. Harry Liedtke itt még csábítóbb, mint Csikszeredában. Egy francia különlegességben élveztem: „Csókolom a kezét.”

Az est gyönyöre folytatódik fiam lakásán az elsőrendű hangszórós hálózati csatlakozású rádió élvezetében. Mondhatom, hogy ezt sem lehet összehasonlítani az otthon működőkkel. Lehet azért, mert a Studió csak pár lépésre van a lakásunktól.

Megtekintettem a Studiót is. Bámulatraméltó itt látni a technikának előhaladottságát, amit itt a szemlélő magyarázat kíséretében észlelhet. A karmester egy üveg harang alatt ül és a fénynek különböző színű vibrálása jelzi a hibát, vagy a hang erősítését, esetleg gyöngítését.

Remélhetőleg még visszatérek e megkezdett sorok tovább folytatására. Újabb benyomások hatása alatt felfrissülnek gondolataim. Valóban talán nem is kell olyan nagyon sok ahhoz, hogy az életet szépnek lássuk, mint ahogyan mi hisszük. Csak azt a keveset, ami feltétlenül kell hozzá, keressük, kutatjuk, de nem tudjuk mindég megtalálni.

Özv. Élthes Jakabné.